

KESKKONNAAGENTUUR

Euroopa Liit
Ühtekuuluvusfond

Eesti
tuleviku heaks

VAHEARUANDE LISA 3.1 Ökosüsteemide tüübid, CORINE Land Cover (CLC) maakattetüübid ja loodusdirektiivi (LoD) elupaigatüübid

Töö läbiviimisel lähtutakse MAES² ökosüsteemide klassifikatsioonist, mis on Eesti jaoks kohandatud. Ökosüsteemitüübid, mida töös käsitletakse on järgmised:

1. metsaökosüsteemid
2. niiduökosüsteemid (sh poollooduslikud kooslused)
3. märgalade ökosüsteemid
4. siseveekogude ökosüsteemid
5. mereökosüsteemid
6. põllumajanduslikud ökosüsteemid
7. linnalised ökosüsteemid

Tabelis 1 on toodud CORINE maakattetüüpide jaotumine eri ökosüsteemitüüpide vahel. Eestile kohandatud ökosüsteemitüüpide hulgas ei ole esindatud vaseid kahele ökosüsteemitüübile – *sparsely vegetated land* ja *heathland and shrub*, mistõttu tuli neile vastavad Corine maakattetüübid ümber jaotada eelpool loetletud seitsmest ökosüsteemitüübist kõige sobivama alla.

¹ Kuulub töö „Rohevõrgustiku analüüs ja planeerimisjuhendi koostamine. Rohevõrgustiku analüüsi vahearuanne.“ juurde. Koostajad: Sepp, K., Eschbaum, K., Kutsar, R., Padrik, J., Metspalu, P., Pärn, M., Ideon, A., Vahtrus, S., Remm, J. 2018. Projekti „Elurikkuse sotsiaal-majanduslikult ja kliimamuutustega seostatud keskkonnaseisundi hindamiseks, prognoosiks ja andmete kättesaadavuse tagamiseks vajalikud töövahendid“ (ELME) töövõtuleping nr 4 5/17/18. Tellija: Keskkonnaagentuur, töövõtja: OÜ Hendrikson & Ko, Tallinn–Tartu. <http://www.keskkonnaagentuur.ee/elme>

² <http://biodiversity.europa.eu/maes/typology-of-ecosystems>

Tabel 1. CORINE (CLC) maakattetüüpide vastavus ökosüsteemitüüpidele (rasvaselt on esitatud need tüübid, mille puhul otsustati kuuluvus ökosüsteemitüüpi käesoleva töö raames)

CLC kood	CLC maakattetüübi nimi	ökosüsteemitüüp ³	Eestile kohandatud ökosüsteemitüüp	põhjendus
111	Tiheda hoonestusega alad	urban	Linnaline	
112	Hõredalt hoonestatud alad	urban	Linnaline	
121	Tööstus- ja/või kaubandusterritooriumid	urban	Linnaline	
122	Maantee- ja raudteevõrk ja piirnev ala	urban	Linnaline	
123	Sadamad	urban	Linnaline	
124	Lennuväljad	urban	Linnaline	
131	Karjäärid	urban	Linnaline	
132	Prügiplatsid	urban	Linnaline	
133	Ehitusplatsid	urban	Linnaline	
141	Asula haljasalad	urban	Linnaline	
142	Puhkealad, pargid, kalmistud	urban	Linnaline	
211	Niisutuseta haritav maa	cropland	Põllumajanduslik	
222	Puuvilja- ja marjaaiad	cropland	Põllumajanduslik	
231	Karjamaad	grassland	Niit	
242	Kompleksmaaviljelus (haritavat maad > 75%)	cropland	Põllumajanduslik	
243	Põllumajanduslik maa (<75%) loodusliku taimkatte osalusega	cropland	Põllumajanduslik	
311	Heitlehised lehtmetsad	forest	Mets	
312	Okasmetsad	forest	Mets	

³ http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/pdf/MAESWorkingPaper2013.pdf

313	Segametsad	forest	Mets	
321	Looduslikud rohumaad	grassland	Niit	
322	Loopealsed põõsastikud, nõmm, nõmmraba	heathland and shrub	Niit	Kõige enam sobivad niitude ökosüsteemitüüpi
3241	Üleminekulised metsaalad mineraalmaal	forest	Mets	
3242	Üleminekulised metsaalad soodes	forest	märgalad	Tegemist on valdavalt rabade ümbruse soiste metsadega, mis on tihti ka just see puhver, mis tekkinud kuivendamise tulemusel ja mis ei olegi tegelikult enam looduslik kasvukohatüüp vaid inimtekkeline, aga millel on siiski õige kaitsekorralduse tulemusena potentsiaali taastamiseks kui veerežiim suudetakse taastada. Seetõttu sobiks enam märgalade ökosüsteemitüübi alla.
331	Mererand, liivaluited, liivikud	sparsely vegetated land	Niit	See tüüp moodustab alla 0,1% maismaast ja käesoleva töö analüüside tulemuste seisukohalt ei ole väga oluline, millise ökosüsteemitüübina töös käsitleme. Kõige enam sobivad niitude ökosüsteemitüübi alla.
333	Hõreda taimkattega alad	sparsely vegetated land	Niit	See tüüp peaks ideaalis jaotuma niidu- ja metsa ja võibolla isegi linnaökosüsteemide vahel, kuid käesoleva töö analüüside tulemuste seisukohalt ei ole väga oluline, millises ökosüsteemitüübis seda töös käsitleme. Sobitub ehk kõige paremini niitude alla.
334	Põlengualad	sparsely vegetated land	Mets	Sobitub kõige paremini metsaökosüsteemi alla. 2012. a CLC järgi seda tüüpi Eestis ei esine.
4111	Kalda- ja rannikuroostikud	wetland	Märgalad	
4112	Lagedad madal- ja siirdesood	wetland	Märgalad	
4121	Lagedad rabad puhmaste ja üksikute puudega	wetland	Märgalad	
4122	Turbavõtualad	wetland	Märgalad	Käesoleva töö analüüsis kasutati CLC 2012 kihti, mille järgi on turbavõtualad peamiselt Pärnumaal, kuid nendest aladest jääb väga väike osa RV alale. Käesolevas töös läbiviidavate analüüside tulemusi turbavõtualade arvamine mõne teise ökosüsteemitüübi alla ei muudaks ja seega seda võimalust ei kaalutud, kuigi sisuliselt ei ole RV alal leiduv turbavõtuala võrgustiku eesmärkidele kaasa aitav.

421	Rannasoolakud	Marine inlets and transitional waters	Niit	Esineb väga väikses ulatuses ja käesoleva töö analüüside tulemuste seisukohalt ei ole väga oluline, millises ökosüsteemis seda töös käsitleme. Rannasoolakud hõlmavad ka mitmeid rannaniite (ligi pool Natura elupaikade kaardikihi järgi), mistõttu käsitletakse niitadena.
511	Vooluveed	rivers and lakes	siseveekogud	
512	Veekogud	rivers and lakes	siseveekogud	
521	Rannikulaguunid	Marine inlets and transitional waters	Meri	
523	Meri ja ookean	marine inlets and transitional waters	Meri	

Tabelis 2 on toodud töös kasutatud loodusdirektiivi (LoD) elupaigatüüpide jaotumine eri ökosüsteemitüüpide vahel. LoD elupaigad on jagatud ökosüsteemitüüpidesse (vt siinse dokumendi lk 1) vastavalt Euroopa Keskkonnaameti vastavale juhendile⁴. Elupaigatüübid, mis viidatud juhendi järgi ei kuulunud Eestis levinud ökosüsteemide koosseisu, paigutati käesoleva töö koostajate poolt valdavalt niitude ökosüsteemitüübi alla, mis oli neile elupaikadele hinnanguliselt kõige sobivamaks.

Tabel 2. Loodusdirektiivi elupaigatüüpide vastavus ökosüsteemitüüpidele (rasvaselt on esitatud need elupaigatüübid, mille puhul otsustati kuuluvus ökosüsteemitüüpi käesoleva töö raames)

kood	Loodusdirektiivi elupaigatüüp	ökosüsteemitüüp ⁴	kuuluvus Eestis levinud ökosüsteemitüüpi
1110	Mereveega üle ujutatud liivamadalad	-	Meri
1130	Jõgede lehtersuudmed	marine	Meri
1140	Mõõnaga paljanduvad mudased ja liivased laugmatalikud	marine	Meri
1150 *	Rannikulõukad	marine	Meri
1160	Laiad madalad abajad ja lahed	-	Meri
1170	Karid	-	Meri
1210	Üheaastase taimestuga esmased rannavallid	sparsely vegetated land	Niit
1220	Püsi-rohttaimestuga kivirannad	sparsely vegetated land	Niit
1230	Atlandi ookeani ja Läänemere taimestunud pankrannad	sparsely vegetated land	Niit
1310	Soolarohu (<i>Salicornia</i>) jt üheaastaste taimedega mudased ja liivased rannikud	marine	Meri
1620	Läänemere kesk- ja põhjaosa väikesaared ning laiud	sparsely vegetated land	Niit
1630 *	Läänemere kesk- ja põhjaosa rannaniidud	grassland	Niit
1640	Läänemere kesk- ja põhjaosa püsi-rohttaimestuga liivarannad	sparsely vegetated land	Niit
2110	Kujunevad liikuvad rannikuluided	sparsely vegetated land	Niit
2120	Liikuvad rannikuluided (valged luited) randluidekaeraga (<i>Ammophila arenaria</i>)	sparsely vegetated land	Niit
2130	Rohttaimedega kinnistunud rannikuluided (hallid luited)	grassland	Niit
2140 *	Leostunud kinnistunud luited hariliku kukemarjaga (<i>Empetrum nigrum</i>)	heathland and shrub	Niit
2170	Hanepajuga (<i>Salix repens ssp. argentea</i>) luited (<i>Salicion arenariae</i> - kooslused)	heathland and shrub	Niit
2180	Atlantilise, kontinentaalse ning boreaalse piirkonna metsastunud luited	forest	Mets

⁴ <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/linkages-of-species-and-habitat#tab-european-data>

2190	Luidetevahelised niisked tuulekandenõod	wetland	Märgalad
2320	Kanarbiku (<i>Calluna</i>) ja hariliku kukemarjaga (<i>Empetrum nigrum</i>) kuivad liivanõmmed	heathland and shrub	Niit
2330	Höberohu (<i>Corynephorus</i>) ja kasteheina (<i>Agrostis</i>) liikidega avatud luiterohumaad sisemaal	grassland	Niit
3110	Liivatasandike mineraalidevaesed vähetoitelised veekogud <i>Littorelle-talia uniflorae</i> kooslustega	rivers and lakes	siseveekogud
3130	<i>Littorelletea uniflorae</i> - ja/või <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> -kooslustega vähe- kuni kesktoitelised seisuveekogud	rivers and lakes	siseveekogud
3140	Bentiliste mändvetikakooslustega (<i>Chara</i> spp.) kalgiveelised vähe- kuni kesktoitelised veekogud	rivers and lakes	siseveekogud
3150	Penikeele- ja kilbukakooslustega (<i>Magnopotamion</i> ja <i>Hydrocharition</i>) looduslikult rohketoitelised järved	rivers and lakes	siseveekogud
3160	Looduslikult huumustoitelised järved ja järvikud	rivers and lakes	siseveekogud
3260	Tasandikel ja mäestike jalameil voolavad jõed <i>Ranunculion fluitantis</i> - ja <i>Callitricho Batrachion</i> -kooslustega	rivers and lakes	siseveekogud
4030	Euroopa kuivad nõmmed	heathland and shrub	Niit
5130	Hariliku kadaka (<i>Juniperus communis</i>) kooslused nõmmedel või karbonaatse mullaga rohumaadel	heathland and shrub	Niit
6210	<i>Festuco-Brometalia</i> -kooslustega poollooduslikud kuivad rohumaad ja põõsastikud karbonaatsel mullal (* olulised käpaliste kasvukohad)	grassland	Niit
6270 *	Fennoskandia madalike liigirikkad arurohumaad	grassland	Niit
6280 *	Põhjamaised lood ja eelkambriumi karbonaatsed silekaljud	grassland	Niit
6410	Sinihelmikaniidud (<i>Molinion caerulea</i> -kooslused) karbonaatsel või turvastunud mullal või savikatel mudasetetel	grassland	Niit
6430	Niiskuslembesed serva-kõrgrohustud tasandikel ja mäestikes alpiinse võõndini	grassland	Niit
6450	Põhjamaised lamminiidud	grassland	Niit
6510	Aas-rebasesaba (<i>Alopecurus pratensis</i>) ja ürt-punanupuga (<i>Sanguisorba officinalis</i>) madalikuniidud	grassland	Niit
6530 *	Fennoskandia puisniidud	grassland	Niit
7110 *	Looduslikus seisundis rabad	wetland	Märgalad
7120	Inimtegevusest rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad	wetland	Märgalad

7140	Siirdesood ja õõtsiksood	wetland	Märgalad
7150	Nokkheinakooslused (<i>Rhynchosporion</i>)	wetland	Märgalad
7160	Fennoskandia mineraaliderikkad allikad ja allikasood	wetland	Märgalad
7210 *	Lääne-mõõkrohu (<i>Cladium mariscus</i>) ja raudtarnakooslustega (<i>Caricion davallianae</i>) karbonaatsed madal-sood	wetland	Märgalad
7220 *	Nõrglubjalasundit moodustavad allikad (nõörsamblakooslused – <i>Cratoneurion</i>)	wetland	Märgalad
7230	Aluselised ja nõrgalt happelised liigirikkad madal-sood	wetland	Märgalad
8210	Karbonaatsed paljandid koos nende lõhedes kasvava taimeistuga	sparsely vegetated land	Niit
8220	Silikaatsed paljandid koos nende lõhedes kasvava taimeistuga	sparsely vegetated land	Niit
8230	Silikaatsed paljandid koos <i>Sedo-Scleranthion</i>- või <i>Sedo albi-Veronicion dillenii</i> esikkooslustega	sparsely vegetated land	Niit
8240 *	Paljanduvad paeplaadid (paesillutised)	sparsely vegetated land	Niit
8310	Avalikkusele suletud koopad	sparsely vegetated land	-
9010 *	Läänetaiga	forest	Mets
9020 *	Tamme (<i>Quercus</i>), pärna (<i>Tilia</i>), vahtra (<i>Acer</i>), saare (<i>Fraxinus</i>) või jalakatega (<i>Ulmus</i>) Fennoskandia hemiborealsed looduslikud vanad laialehised epifüütiderikkad salumetsad	forest	Mets
9050	Hariliku kuusega (<i>Picea abies</i>) rohunditerikkad Fennoskandia metsad	forest	Mets
9060	Okasmetsad oosidel või glatsiofluviaalsetel mõhnadel	forest	Mets
9070	Fennoskandia puiskarjamaad	grassland	Niit
9080	Fennoskandia madal-soo- ja lodumetsad	forest	Mets
9180 *	<i>Tilio-Acerion</i> -kooslustega nõlvade, rusukallete ja jäärakute metsad	forest	Mets
91D0 *	Siirdesoo- ja rabametsad	forest	Mets
91E0 *	Sanglepa (<i>Alnus glutinosa</i>) ja hariliku saarega (<i>Fraxinus excelsior</i>) lammimetsad (<i>Alno-Padion</i> -, <i>Alnion incanae</i> -, <i>Salicion albae</i> -kooslused)	forest	Mets
91F0	Hariliku tamme (<i>Quercus robur</i>), künnapuu (<i>Ulmus laevis</i>) ja põldjalaka (<i>U. minor</i>), hariliku saare (<i>Fraxinus excelsior</i>) või ahtalehise saarega (<i>F. angustifolia</i>) lammisegametsad suurte jõgede kaldavallidel (<i>Ulmion minoris</i> -kooslused)	forest	Mets